

Taxa postala
plattje in numerar
No. 224.716-929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (volt Brassai n.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak: ha-
vonta 110, negyedévre 320, félév-
re 600, egészévre 1200 lej. Külföldi
havi 1, negyedévre 3, félév-
re 6, egészévre 10 dollar, vagy
értékű valuta. Hirdetés-
szerlet. Az „UJ KELET”
bánsági zsidóság egyetemes köz-
lönyei. Cikkeit utánonyomást csak a for-
ras megjelölésével engedélyezik.

Bermentelen leveleket nem fogadjuk el. Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hárszegi Ernő, Str. St. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Détek, 1932. május 20.

5692. ÉV IJJAR 14. XV. ÉVF. 113. SZAM

Kenyér és cirkusz

Hogy mire nincs kedve és ideje a kormány ezekben a tragikus időkben! Alig három napja csak, hogy öt alminisztert „leépítettek”. Mint mondák „tábori kassza” szempontból. Egy ilyen intézkedésnek csak helyeselt az ember. Ambar még takarékosabb lett volna egyáltalán nem csinálni miniszter belőlük. Hisz a világon semmit nem csináltak.

Ennek a leépítésnek alig három napja, de a kormány máris kiköszörülte a mi kormányaink kötelező tékozlási elvén ejtett csorbát.

A leépített erdélyi minisztert kineveztek egy frissen kreált közigazgatási bizottság élére, amely bizottságnak lesz még vagy négy-öt tagja s ugyanannyi titkára és főtitkára.

Tehát egy helyett tíz fogja az állami költségvetésből a „leépítés” örömeit élvezni.

A másik alminiszter egy aranygyártó bizottság elnöke lett. Még nem lehet tudni, hogy ez a bizottság csakugyan csinál-e majd egy kis aranyat. De annyi bizonyos, hogy az államnak pénzébe fog kerülni.

Végéreményben tehát leépítettek két alminisztert, de kreáltak két bizottságot. Amely bizottságok kétszerannyiba fog kerülni az államnak, mint a leépített miniszterek.

Róma népe egy válságos korszakban kenyert és cirkuszt követelt az államtól.

Románia lakója sokkal szerényebb, elégedettebb csak a kenyérrel is, mint az erdélyiek.

Az arany kárhozottjai

Amikor az amerikai szcenáriumírók a drámát írták és készítették Kreuger életéről.

Még nem ismerjük a filmet, de a címével joggal következtethetünk arra, hogy a dráma nem éppen kedvező színben tünteti fel a tragikus véget ért plutokráciát.

Nem a kegyelet, hanem a tárgyilagosság kedvéért illő megjegyezni, hogy az a piszkolódás, amely halála után valószínűleg örömeinek tünteti fel Kreuger Ivart, csak hogy izléstelen, de igazságtalan is.

Igazságtalan pedig azért, mert amíg ugyanazok a lakójok, akik most a legféltettebb világápolók hasábjain a kegyetlenül utolsó cseppjét is leszedik a nagy „kínzó” — halála előtt még néhány évvel a legnagyobb dicsőítményeket szedték ugyanerről a bukott óriásról.

Még kell végre állapítani, hogy Kreuger Ivart nem volt sem jobb, sem rosszabb mint más plutokratánál, iparbarónánál, trösztfejedeleminél. Ő is ugyi szerezte méretetlen vagyonát, mint ezek: ki tehetséggel, mérhetetlen habzsoló szeszaj és démonikus, aranyra éhes beállítással.

Csak míg a többiek eleddig sikerrel leperdültek a tranzakcióik nagyon is vigasztaló erkölcsi hátterét, addig Kreuger elcsuszott egy narancshéjon.

Amíg sikerei voltak: a haszragódók kongresszusok szemében megközelíthető nagyszerű, csodálatos ember volt s ugyanazok azok, akik kigyót és bébiáldozatot vártak rá.

Amíg megállapítás, hogy milliókat, pláne milliárdokat nem lehet tisztességes munkával szerezni, Kreuger se ezzel szelődött, de viszont a többi milliárdosok sem szereztek. A többieknek csak szeszajuk van, helyesebben még van szeszajuk, míg Kreuger elbukott. S meg kell adni, egészen hősiesen bukott el. A revolvergolyóval tett pontot életére, amelyet nagyon sok bukott plutokratán nem tudott volna megenni, Kreuger épp olyan gentleman volt, mint a többi gentleman, épp úgy az aranygyártó bizottság volt, mint a többi megkezdett: nem illik tehát most, halála után kigyót-békát kiáltani rája, amikor az, akik annyit kiáltoznak, szintén nem kiáltanak a Deákni vásznánál.

Katonai körök katonai diktatúrát, vagy nemzeti kormány alakítását követelik a japán császártól

Ujra feszültté vált a helyzet a Távolkeleten. A japán hadsereg annektálni akarja Mandzsuriát és erőlyes fellépést sürget Kína ellen. A vezérkar azonnali távozásra szólította fel a kormányt. Mukden környékén lázadások törtek ki

Moszkva szerint, ha a katonai párt veszi át a hatalmat Japánban, a háború elkerülhetetlen lesz

London, május 19. A japán kormányváltás végleges megoldása ügyében még mindig nem történt döntés. Londoni diplomáciai körökben attól tartanak, hogy a japán katonai klikk nyomása a megalakuló új kormányt az eddigi japán külpolitika új utakra vezetésére fogja rábírní. Távolkeleten a helyzet újra feszültebbé vált, mert hiteltérdemlő formában nyilvánosságra jutott a japán hadsereg azon szándéka, hogy annektálják Mandzsuriát és a japán néphangulat is egyre erőteljesebben követeli az erőlyes fellépést Kína ellen a megkötött megegyezés új alapokra fektetése révén.

Feltűnést keltett, hogy a japán vezérkar tudomására hozta az ideiglenes kormány tagjainak, hogy őket az államügyek továbbvezetésére nem tartja alkalmasoknak. Felhívták a kormányt, hogy nyomban távozzék helyéről.

A hadsereg pártok felett álló kormányt akar, amelynek kifejezetten nemzeti politikát kell követnie.

Sayonji hedceg ma reggel a japán fővárosba érkezett, ahol a mikádó nyomban ki hallgatásán fogadta. Reméli, hogy az új kormány kinevezése az esti órákban meg fog történni, mert a császár döntése előtt meg akarta hallgatni az agg forrangú államférfi véleményét a válságról.

Ujjab jelentés szerint a Daily Express azt a híradást közli, hogy japán katonai körök közölték a császárral azt a nézetüket, hogy az Inukai kormány nem védte meg eléggé a japán érdekeket

s ezért katonai diktatúrára, vagy legalábbis nemzeti kormány megalakítására van szükség,

hogy az ország tekintélyét, amelyen a Kínával megkötött fegyverszüneti szerződés

Két világ

és e két világ között elhúzódó áthidalhatatlan szakadék mélységeit mutatja a Pen-Clubok budapesti kongresszusa.

Kiderült, hogy az irodalom, akár könyv, akár újság, akár regény, akár publicisztika alakjában jelenléte is meg: politika is egyben, vagy legalább is valamilyen irányban való állásfoglalás.

Egy letűnő és egy új világ csapott össze hevesen a budapesti írókongresszuson, még pedig szünetdellyel, mintha nem is írókongresszus ülészene ott, hanem egy világparlament.

Ennek ellenére is azonban történt valami a budapesti kongresszuson, ami e két világ fölött mint a szellem lángoló génusza mutatkozott meg.

Jobb- és baloldali írók egyaránt tiltakoztak ama kormányhatalmak ellen, melyek a szólásszabadságot próbálják béklyóba verni, melyek könyvek, folyóiratok és újságok elközbizásával a gondolat és a szellem szentségét próbálják megbeste-leníteni.

Ha semmi más érteleme nem lenne a Pen-Clubok világkongresszusának, ugy ez az unisono történet tiltakozás is igazolja ennek az összjevetelnek értékét és elhivatottságát.

sulyos csorbát ejtett, ismét helyre állítsák.

London, május 19. Charbinban napirenden vannak a surlódások a japánok és a szovjetalattvalók között. A japán rendőrség ugyszólván naponta újabb és újabb titkos fegyverraktárakat és robbanóanyag felhalmozó helyeket fedez fel, amelyeket terrorista alakulatok tagjai akarnak rend bontási célokra felhasználni. Az észak-mandzsuriai vasutvonal mentén állandósultak a guerilla-harcok. Kínai banditák fegyveres csoportjai tartják folytonos nyugtalanságban a határvidéki lakosságot. A japánok előnyomulóban vannak Podgra és Tszingling felé. Tegnap elfoglalták a Dzungarin tul az irreguláris erők főhadiszállását. A bandák gyors ütemben hátrálnak.

Egyidejű jelentés szerint Mukden környékén lázadások törtek ki, amelyek a független Mandzsuria rezsimje ellen irányulnak

A lázadók néhány városban köztisztviselőket bitófán kivégeztek.

A japán csapatok utban vannak a zavar-gási terület felé.

Egyébként az új eseményekkel kapcsolatban Moszkvában meg vannak győződve arról, hogy amennyiben Japánban a katonai párt átveszi a hatalmat, a sanghaji és a mandzsuriai kudarcot új háboru révén kísérik meg jóvátenni. A japán katonai párt oroszellenessége folytán a vizsály kiszélesedésére várható.

— Földrengés Celebesz szigetén. Londonból jelentik: Celebesz sziget keleti részén a földrengés többszáz házat romba döntött. A vasuti forgalom is teljesen megbénult vasuti hidak leszakadása folytán. A halálos áldozatok száma mintegy ötvenre tehető, a sebesülteké csaknem ezerre.

A szellemtelen bürokráciának, a zsar-nok politikuskának soha jobbkor nem kiált-hatták oda a világ szellemi életének ki-magasló vezéréi, hogy nincs joguk, nincs erkölcsi alapjuk arra, hogy a gondolatot és az írott betű hangját azokba fojtsák bele, akik a tollnak elhivatott mesterei.

Igaz író, harcoljon bár a múltért, harcoljon bár a jelenért, vagy a jövőért: pusztá tehetségével és elhivatottságával jogot szerzett arra, hogy azt, amit érez, kimondja, hogy azt, amit ostobaságnak és korlátoltságnak tart — megbélyegezhesse s a szavára lesó tömegeknek utat mutathasson, — mint azt Felix Salten hangoztatta — felemelje szavát az írói szabadság mindenféle megcenzurázása ellen.

Az írók üldözése egyenlő a szellem üldözésével. S akik erre vetemednek, maguk is a szellem ellenségei s így méltatlanok arra, hogy népeket vezethessenek és államokat kormányozhassanak.

Ennek a barbár szellemnek leküzdésében valóban nagy hivatás vár az írók pártokon felülálló szövetségére s ha ezt a Pen-Club világkongresszusa el tudja érni: mindenütt és mindenkor a gondolkozó kultüremberek elismerését fogja kivívni.

VILAG TÖRKE

Japan fekete sárkányai

A japán népet egy erény tette nagygyá: az önfeláldozó hazafiasság. A nemzetnek ezen értékes aktivumával az utóbbi időkben sokszor visszaélték, hogy elvonják a tömegek figyelmét a kormánynak szociális problémákkal szembeni teljes nemtörődömségéről. Midőn 1921-ben a hatalmas háborus konjunktura teljesen összeomlott, még mindig jelentős erőtartalékokkal rendelkezett Japán, a válság kihatásainak enyhítésére. A nagy földrengés szegényre tette az országot, ám az újjáépítési konjunktura elfátyolozta az igazságot, egészen addig, amíg a gazdasági világválság Japánban is beköszöntött. A munkanélküliség gyorsan felduzzadt és az elmúlt évben már meghaladta az egy milliót. Parasztek és munkások mozgolódní kezdtek, kommunista agitátorok járták be az országot. A plutokratikus oligarchia, amely a túlzott iparosítás óta, hol a konzervatív szeyukai, hol pedig a mérsékelt miseto-párt nevében kormányoz Japánban, — a japán katonai fasizmusban keresett szövetséges társat. A mozgalom feletti elnézést rövidesen aktív támogatás váltotta fel, amely párhuzamosan haladt a rendőrségnek a baloldali csoportok eszméi elleni harcával. A bankok és az ipar segítségével azonban tulságosan jól sikerült a baloldali veszedelmet elhárítani. Ehelyett a japán nacionalizmus egy olyan reakciói termelt ki, amelyet a legaktívabb külpolitika sem tud már kioltani. A fasizmus szelleme, amelyet japán uralkodó réteg hívott elő, most az egykori támogatók ellen fordul. Egyre erősebb lesz a hatalma a becsavágyó ifju katonatiszteknek, akik háborut akarnak a háboruért és akik nem látják azon természetes határokat, amelyeket a külpolitikai lehetőségek Nipon számára megszabtak.

A golyók, amelyek Inukai miniszterelnököt leterítették, egy nacionalistát öltek meg. Ghidehara volt külügyminisztert, akit tárcájában Inukai veje Josiszawa párizsi követ váltott fel, ugyancsak elárasztották fenyegető levelekkel. Ezen a löporos hordón az Inukai kormány, amely az elmúlt decemberben a Szeyukai-párt választási győzelmével került hatalomra, nem tehetett egyebet, mint a külpolitikai akció szférát egyre szélesebbre nyitni. Midőn februárban a negyedik eredménytelen merényletet követték el a mikádó ellen, Inukai hagyományhüien benyújtotta lemondását, amelyet a császár nem fogadott el. A japán hazafiak már akkor nemzeti kormányt követeltek Szaionji herceg „a trón tanácsadó-jának” elnöklete alatt. Mintvel ugyanakkor a nagyvezérkart közvetlenül a császár komandója alá akarták helyezni, ez a kormány vak eszköz lett volna csupán a nacionalista tiszték kezében.

Mindem semleges szemlélőnek látni kellett, hogy Japán a mandzsuriái kalandban tulfeszítette erejét. Am a japán nacionalizmus gyengeséggel és határozatlansággal vádolta a kormányt. A sanghaji harcok hazafias lelkesedés vázában áthidalták ugyan a belső ellen-téteket, de Inukai már akkor nap-nap után kapta a fenyegető leveleket. A Sanghaji alól való visszavonulás sütötte el a „Fekete sárkányok” nevű szövetség pistolyát. A miniszterelnököt leterítették egy olyan időpontban, amikor ez felismerte a nemzetközi engedékenységszükségességét és amikor Stimson amerikai külügyminiszternek a francia kormánnyal és különösképen Litvinov

Bucuresti-Bukarest, Kelet tud.) A főváros tartózkodnak a deviza...

Miért csak a fra...

Nem tudjuk, mié...

A deviz idézett el...

Argetoianu pénzügy...

Zürichben Pénzügyi körökben...

Select Mozo Select Mozo

Elsőrangú műsort mutat be

Két égszinkék szem...

német párbeszédű hangos, kedves zenéjű vigjáték, főszerepekben:

Hermann Thelme, Scharlotte Ancer

Műsoron kívül a legújabb hangos h...

Érthetően és értelemesen adja elő a tör...

Az utolsó szó jogán Cămpian Ioan zo...

Az erdélyi zsidóság nagygyűlése

Nagy és fontos eseménye lesz az erdélyi és bánáti nem ortodox zsidóság...

A nagygyűlés után pedig a brassói hitközség látja vendégül az ország minden részéből...

Megszűntek az indiai zavargások Londonból jelentik: Bombaybe Poonából...

Eltemették Molnár Jakabot

Nagy részvét mellett kísérték a kiváló emberbarátot utolsó útjára

Cluj-Kolozsvár, május 19. (Az Uj Kelet tud.) Csütörtök délután kísérték utolsó útjára Molnár Jakabot, az Erdélyi Szénbánya igazgatóját...

Dr. Neufeld Jenő, a Zsidó Kórház nevében bucsuzott a halottól, a kórház egyik alapítójától, aki bőséges adományozással...

a Te szellemed és a Te nagy szived parancsai szerint.

Dr. Klein Miksa sirástól elesülő hangon mondott istenhozzádot a barátok és a Bné Brith-páholy nevében.

Ezután Weisz Izidor főként az El mólé rachamimot recitálta.

Letartóztattak egy gör. kath. papot, aki 30 ezer lejt sikkasztott hivatalában

Pop Augustin magyarnádasi görög katolikus lelkészt csütörtökön sikkasztás vádjával átkísérték az ügyészségre.

Cluj-Kolozsvár, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári rendőrség csütörtökön délelőtt feltűnéskeltető letartóztatást fogantatosított.

di feljelentést tettek Pop Augustin ellen. A rendőrségen a megtévedt pap kijelentette, hogy visszatéríti a hiányzó összeget.

Május 15-én a görög katolikus egyház értesítette a rendőrséget, hogy Pop Augustin fizetési kötelezettségének még nem tett eleget.

Az egyházi hatóságok 30 ezer lejes hiányt konstataáltak a lelkészi hivatalban.

Pop Augustint ekkor felüggesztették állásából. A további tárgyalások már a kolozsvári rendőrségen folytak.

Feleségét védte meg és megölte sógorát egy dési parasztgazda, akit haláltokozó súlyos testisértésért háromévi börtönbüntetésre ítélte a dési törvényszék

A feleség megrázó vallomása férje és bátyja halálós verekedéséről

Dej-Dés, május 19. (Az Uj Kelet tud.) A dési törvényszék előtt izgalmas gyilkossági tárgyalás zajlott le.

gadtatta el. Egyébként szerette a sógorát, akivel mindig jól voltak s tudta, hogy a felesége is szereti bátyját.

Megrázó vallomást tett Cămpiané, aki mint vallomásban mondta, egyaránt szerette férjét és bátyját.

oros külügyminiszterrel folytatott genfi tárgyalásai egészen új helyzetet teremtettek.

A mai helyzetben politikai büntettek kihatásainak elbírálásainál mindenek fölött is szükséges az óvatosság.

Az oroszok nem akarnak háborút és a stratégiailag kedvezőtlen viszonyok miatt a Baykal-vonaltól keletre nem mennek bele döntő csatába.

A japán nép a multban háboruban és békében egyaránt fegyelmeltemen viselkedett.

A ma egyik legfontosabb kérdése ad választ Az Ifjuság neml problémái Dr. Tótfisz Béla most megjelent könyve

Nyugodtan fogadta a külföld a romániai devizazárlatot

A lej árfolyama nem érezte meg a devizakorlátozó intézkedéseket egyik külföldi tőzsdén sem. A romániai bankok azt kérik, hogy továbbra is foglalkozhassanak devizauzleteikkel

Bucuresti-Bukarest, május 19. (Az Uj Kelet tud.) A fővárosi lapok általában tartózkodnak a devizazárlatról szóló rendelet kommentálásától. Egyedül az Adeverul út meg kritikái hangot. A lap többek között a következőket írja: „Az első pillanattól kezdve súlyos hibának minősítettük a valuták behozatalának eltiltásáról szóló intézkedést. Nyilvánvaló volt, hogy a közönség bizalma meg fog romlani emiatt a lejjel szemben s minthogy a deviza, vagy aranyvásárlás nem volt megtiltva, ez az intézkedés elkerülhetetlenül a tőkekivándorláshoz kellett, hogy vezessen. Most a kormány visszavonta ezt a rendelkezést és szigorú ellenőrzést létesített a devizakereskedelemben. Ezt mondják, hogy az intézkedést Rist és Aboin kérték, akik elismerték, hogy Románia nem maradhat Európának ezen részében az egyetlen állam, amely megengedi magának a szabad devizakereskedelemben luxust.

Miért csak most jutott eszébe a franciáknak a devizazárlat

Nem tudjuk, miért jutottak erre az álláspontra most a francia szakértők, hiszen mindenki tudta, hogy a devizakereskedelemben szabadsága rizikóval és áldozatokkal járt eddig is. Aboin például még legutóbbi jelentésében is a kifizetési mérleg automatikus kiegyensúlyozása mellett foglalt állást és egy néhány hét előtt Párizsban tartott előadásában Románia példájára hivatkozva, igyekezett mebizonyítani, hogy mennyire eredményes tud lenni a pénzpiacok szabadsága. Ha a lej helyzetét a Banca Nationala legutóbbi jelentése alapján itélik meg, azt a megállapítást kell tennünk, hogy nem volt semmilyen ok a devizakorlátozások bevezetésére. Ellenkezőleg. Ha figyelembe vesszük, hogy a belföldi piacon hatalmas készletek vannak teaurizálva, hogy a külföldi hitelezők az elmúlt év nyarán zavartalanul vonhatták ki pénzeiket Romániából; hogy a szomszédos országok immobilitizálták a román exportörök követelésait, nyilvánvaló lesz, hogy ezt az intézkedést már hónapokkal ezelőtt kellett volna foganatosítani. Ha ez nem történt meg, a francia szakértőknek köszönhetjük, akik tulbecsülik a román nemzetgazdaság ellenállási erejét és azt hiszik, hogy a jelenlegi áldozatokat a közeljövő tárgyalása kompenzálják fogja. A reális tények azonban nap-nap után rácafolnak erre az optimizmusra.

A devizazárlat emelkedést idézett elő a zugforgalomban

Argetoianu pénzügyminiszter egyébként tegnap hosszasán tárgyalta Anghelescu bankkormányzóval s többek között a devizarendelet hatásai felől is érdeklődött. Azt a választ kapta, hogy a romániai bankok többsége megnyugvással vette tudomásul a zárlatról szóló intézkedést. A romániai bankok egyébként sem tegnap, sem ma nem kötöttek devizauzleteket és a zárlatról szóló rendelet végrehajtási utasítását várják. Egyelőre nem lehet tudni, hogy a Banca Nationala kizárólag magának fogja-e fenntartani a devizauzletek lebonyolítását, vagy pedig megbízást ad a devizauzlettel foglalkozó bankoknak, hogy ellenőrzése mellett és az általa megállapított kereteken belül továbbra is kössenek devizauzleteket. A zárlatra való tekintettel a devizák ára információink szerint a zugmagánforgalomban emelkedett.

Zürichben változatlan a lej

Pénzügyi körökben tartottak attól, hogy a zárlat következtében a külföld bizalma megrendül a lejjel szemben és az a bizalmatlanság árfolyamcsökkenésben nyilvánul meg. Különösképpen attól tartottak, hogy a külföld a devizazárlatot olybá fogja venni, mintha Románia beszüntette volna a külföldi tartozásainak fizetését. Az aggodalom alaptalannak bizonyult. Zürich tőzsdéjén reggel is változatlanul 306-al állt a lej. A biztonság kedvéért a Banca Nationala ismételtén letáviratozta külföldre, hogy a zárlat nem célozza a külföldi tartozások fizetésének beszüntetését. A távirat közli azt is, hogy folyó évre a külföldi tartozásrészeleket fizetési módok máris biztosítva van. Románia devizazárlat fogja fizetni külföldi tartozásait, te

hát transzfermoratóriumot sem kíván bevezetni, ami azt jelentené, hogy a külföldi törlesztéseket lejben deponálná az állam a jegybanknál.

Constantin Anghelescu bankkormányzó tegnap délután kihallgatáson jelent meg az uralkodónál, akit részletesen informált a devizakorlátozó intézkedések előzményeiről és okairól. Az Argus szerint a zárlatot főleg az idézte elő, hogy a Banca Nationala állandóan elhalmozta devizajegnyeléseket, amelyeknek fenntartás nélküli kielégítése kihatással lehetett volna a lej stabilitására.

Gazdasági körök üdvösek tartják a devizazárlatot

A Nemzeti Bank ellenőrei tegnap meg látogatták az összes fővárosi pénzügyintézeteket és mindenütt egyenleget készítettek a külföldi értékekről. Gazdasági és pénzügyi körökben az a vélemény dominál, hogy Románia gazdasági érdekei szempontjából a devizakorlátozás üdvösek mondható, mert elejét veszi esetleges pénzügyi megrázkódtatásoknak. Minden-

esetre szükséges az, hogy a Banca Nationala kellő mennyiségű devizát bocsásson a piac rendelkezésére, mert ellenkező esetben károsodás érheti a kereskedelmi és ipari életet. Ezekben a körökben rámutatnak arra is, hogy az import lecsökkenésével az ország devizaszükséglete is lényegesen visszaesett. Hivatkoznak arra, hogy a textil és borszakma néhány évvel ezelőtti szükségleteinek 90 százalékát külföldről szerezte be, ma pedig a belföldi piacról látják el magukat azok, akik még egyáltalán fizetni tudnak s akiknek még egyáltalán áruva van szükségük.

A bukaresti nagybankok memorandumja

A bukaresti nagybankok tegnap értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy memorandumot intéznek a kormányhoz. A deviza korlátozásáról szóló rendelkezést helyeslik ugyan, de nem abban a formában, hogy minden vétel és eladás csak a Banca Nationalánál történhessen, hanem úgy, ahogyan régebben volt, hogy a Banca Nationala engedélye-

zése mellett a pénzügyintézeteknél történhessen a lebonyolítás.

A bukaresti értéktőzsdén tegnap jelentősen emelkedett a stabilizálási járadékpapír árfolyama, valamint a Banca Nationala részvényeinek kursusa is.

A román Hitler-pártnak van már elnöke, főtitkára csak a tagjai hiányzanak

A kétféle nemzeti-szocialista frakció fuzióról tárgyal

Bucuresti-Bukarest, május 19. Az ujonnan alakult nemzeti szocialista párt tegnap értekezletet tartott Tatarescu Stefan szenátor elnökletével. Az értekezlet, amely Nicolae Bogdant, a National Socializmul című lap szerkesz-

tőjét választotta meg a párt titkárnak, elhatározta, hogy manifestumban fordul az ország lakosságához és felhívja azt a hitlerista alapon történő szervezkedéshez való csatlakozásra. A nemzeti szocialista párt tárgyalásokat

kezd az u. n. nemzeti szocialista munkás blokkal is fuzió végett.

A romániai Hitler pártnak van tehát már elnöke és főtitkára is, csak a tagjai hiányzanak még.

WEIZMANN:

Nem mondunk le Transzjordániáról!

Weizmann Chaim feltűnéstkelítő politikai beszédet tartott Fokvárosban

Fokváros, május 19. Megírta az Uj Kelet, hogy dr. Weizmann Chaim, a Cionista Világszervezet volt elnöke feleségével elhagyta Délafrikát, ahol nagy sikerrel vezette le az idej Keren Hajjeszód-kampányt, amely 300.000 dollárt, több mint harmincmillió lejt eredményezett az országépítő alapra. Elutazása előtt a Fokvárosban nagyszabású fogadó estélyt rendeztek Weizmann tiszteletére, aki nagy politikai beszédet tartott ebből az alkalomból. Weizmann beszédében többek között a következőket mondotta:

— Az 1929. évi zavargások és az utána következő vizsgálóbizottságok, valamint a Fehérkönyvek sora még nem likvidálódott teljesen. Immár egy év telt el azóta, hogy nyilvánosságra került Ramsay Macdonald miniszterelnök hozam intézett levele, amely jelentős pontjaiban helyrehozta Passfield Fehérkönyvének sérelmes kitételeit; ennek ellenére alig történt eddig valami is a kormány részéről a Macdonald-levélben tett ígéret teljesítése irányában. Sőt, az a látvány mutatkozik, mintha a közeljövőben újabb nehézségekkel kellene megküzdünk.

De bármi is jöjjön, mi ezt a terhet is méltóságteljesen és elszántsággal fogjuk leküzdeni, megerősödvé abban

a tudatban és felismerésben, hogy Palesztina gazdasági helyzete és a Jisuv morális-szellemi magartatása egészséges és tartós erejű. A mi építőmunkánk szilárd, megingathatatlan alapon áll és szentül meg vagyok győződve arról, hogy egy egészséges és erős Jisuv rá fogja nyomni bélyegét a politikai helyzetre és viszonyokra is.

— Ami a küszöbön levő Palesztina-jelentésről elterjedt híreket illeti, hogy az, sajnos, a Simpson-jelentésre fog emlékeztetni, rossz sejtelmek nyugtalanítanak ebben a kérdésben. A Simpson-jelentést, amely hamis gazdasági megállapítások halmaza volt, leküzdöttük és joggal reméltük, hogy az ilyen jelentéseknek fejezete végleg lezárult. Ugy látszik azonban, hogy valahol bizonyos körök azon török magukat, hogy ilyen jelentések állandó publikálásával: Palesztinát az erjedés és a zavarok állapotában tartásuk fenn. Ezeknek a jelentéseknek kölcsönös jellegzetessége annak a ténynek folytonos hangoztatása, amit mi jól tudunk, hogy: Palesztina egy kicsi ország.

Mi azonban nem a másik hátára akarjuk felépíteni otthonunkat. Az araboknak nincs szükségük arra, hogy védelembe vegyék őket velünk

szemben. Nekik adva van az ő saját nemzeti otthonuk, amely az Eufrátesz től az Indiai óceánig húzódik el. Mindaz, amit mi kérünk és amit akarunk, nem egyéb, minthogy engedjenek bennünket dolgozni és saját otthonunkat felépíteni.

— Igaz, Palesztina egy kicsi ország, amikor azonban a Zsidó Nemzeti Otthon politikáját elgondolták és elfogadták: Palesztinát és Transzjordániát elválaszthatatlan egységként állították be. Ha ma is az lenne, nem volnának semmilyen nehézségek az ország kicsinyisége tekintetében. Transzjordánia ugyan majdnem teljesen lakatlan, mégis mesterséges határokkal és eszközökkel elzárták a zsidók előtt Palesztinának eme természetes Hinterlandját. Transzjordániát olyan indokok alapján szakították el Palesztinától, amelyeknek semmi közük nincs a cionista politikához.

Mint eddig, ma is fenntartjuk jogos igényünket arra, hogy Transzjordániába mehessünk és az országot együtt fejlesszük annak lakosságával.

— Angliában sok barátunk van és ez erősíti azon hitünket, hogy sikerülni fog meggyőzni a közvéleményt a mi igényeink és követeléseink jogosságáról. Az új fő-kormányzó igazságérző, egyenes jellemű és világosan gondolkodó ember. Hittel, bátorsággal és elhatározottsággal a zsidó nép el fogja érni célját.

Az estélyen még számosan szólaltak fel, többek között Smuts tábornok, Dél-afrika volt miniszterelnöke is, aki nagy beszédben méltatta Weizmann vezéregyéniségét, akit a zsidók koronázatlan kirlyának mondott. Közvetlenül elutazásuk előtt, Smuts tábornok löncsöt adott Weizmannék tiszteletére.

US HÓ 20.
lect Moxe
mutat be
nkék
kedves zenéje
ekben:
lemie
Amier
b hangos h
unafilm.
adja elő a tör
y az áldozat az
kodott és akkor
fiatalkoru tanu
asták a köz-égi
t Cämpian béke
t, aki sohasem
tetve nem volt.
szigoru bünte
ádirat minősíté
szó sines száne
a szándékos
van zárva, mert
zött barátságos
enn. A védelem
testisértés ega
kéri az enyhít
alkalmazását.
ämpian Ioan zo
akarta megolní
szután tanácsko
rövid idő mulva
y a vádlottat
a beszámításával
ítéli, melybe a
gságot is beszé
ellebbeztek.
zsidóság
lése
énye lesz az er
rtodox zsidóság
ka. Ekkor fogja
Bánáti Országos
ozó hitközségek
nagygyűlését meg
nagygyűlésen az
kiváló tagjairól
ozsvári főrabbi
f temesvári hit
beszédet fognak
lött dr. Fischer
zsgéni elnök, ka
Vértes fölött dr.
mesvári főrabbi
gyűlésen termé
kerülni a zsidó
az iskolai és ál
folyam, tankönyv
itközségek külön
thatólag be fog
és két napra ter
nagygyűlés előtt
ünnepeles is
lyen dr. Deutsch
i fog beszélni. A
g a brassói hitkö
ország minden r
küldötteket. Mint
oda most tölti be
vét, ezalkalommal
z Országos Iroda
r titkár jubiláris
mely külön füzet
sre megjelenni s
éves története és
re vonatkozó ada
A nagygyűlésen
többen lesznek
ner József hitköz
Élőhá hrábbin kí
atz Ignác és Klein
ndiai zavargások.
ombaybe Poonából
hadiállapot prokla
sok megszűntek. A
llani.
kétezer métermázsá
meg. Londonból
ban kétezer méter
zminőségű dohányt
gy ez a felesleges
ozza a jobb dohány

Magyar Színház
Székelyhidy
Ferenc dr.
A Mosoly országában! Ma este!

Páratlan izgalmak között, feszült atmoszférában zajlott le a Vulpeanu tárgyalás csütörtöki napja

Perdöntő fontosságú szakértői vallomások hangzottak el. A délutáni tárgyaláson az egyik védő az újságírók kiutasítását kérte, mert egy lap hamis tanúzással vádolta a védelmet

Colfescu ügyész a védelem koronatanújának letartóztatását követelte

Cluj-Kolozsvár, május 19. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék második tanácsa csütörtökön délelőtt folytatta a Vulpeanu-per tárgyalását. Ez a tárgyalás döntő napja volt a hosszú idő óta húzódó pernek, mert a vizsgálat szakértői valószínűleg perdöntő fontosságú vallomásokot tettek és ezekből ma már a gyilkosságok hovatallóan maradt részletei is kialakíthatók. Különös fontosságú volt dr. Minea egyetemi tanárnak, a kolozsvári elmegyógyintézet igazgatójának és dr. Kernbach egyetemi tanárségének, a kolozsvári törvényszék orvosszakértőjének vallomása.

Zsúfolt tárgyalóterem előtt reggel negyed 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást dr. Hossu törvényszéki elnök. Elsőnek Draghiciu Aurél, a rendőrség bünyügyi osztályának igazgatója tett vallomást, aki a gyilkosság elkövetése után beidézett vizsgálóról adott felvilágosítást. Schulterné, Vulpeanu utolsó háziasszonya, jelentéktelen vallomást tesz, majd dr. Minea egyetemi tanár mondotta el tudomására előadásnak is beillő rendkívül érdekes tanuvallomását.

Vulpeanu élete tudományos megvilágításban

Elmondotta az egyetemi tanár, hogy Vulpeanunál egyetlen olyan patalógikus, vagy nervózus tünetet nem észlelt, mely számíthatatlanságát bizonyíthatná. Vulpeanu egészen kivételesen jellegzetes, tisztá, született homoszekszuális típus, Vulpeanu anánál kitűnően észlelhetők a homoszekszuálisokra annyira jellemző tulajdonságok.

Vulpeanu nem pathologikus bűnöző

A védelem: Vulpeanu nem ingerin tud uralkodni?

Dr. Minea: Amennyire egy ösztönön uralkodni lehet.

A védelem: Képesnek tartja a tanu Vulpeanut büntény elkövetésére?

Dr. Minea: Patalógikus szempontból nem tartom képesnek.

Az érdeklődéssel kísért vallomás után Scriban kapitány és Rosca fegyverszakértő jelentek meg a törvényszék előtt. A bűnjelek között lévő revolverről megállapítják, hogy 1908-as, tíz golyóra tölthető Steyr-revolver. A fegyver csak akkor süthető el, ha a speciális ravaszt kirántják és 1500 méterre hord.

Dr. Kernbach perdöntő mentővallomása

Ezután dr. Kernbach orvosszakértőt hallgatta ki a törvényszék. Kernbach prof. előbb terjedelmes írásbeli szakvéleményt nyújt be az autó párnáján talált vérfoltokról, majd a vád és védelem által feltett kérdésekre válaszol. Dr. Kernbach vallomása a védelem szempontjából elsőrendű fontosságú volt. A vád azon a szakértői vallomáson épült fel, mely szerint Vulpeanu közvetlen közlőre lötte halántékot az alvó Grebaut. Ez az előre megfontolt szándékot kétségtelenül bizonyította volna. Kernbach dr. vallomása során olyan momentumok merültek fel, amelyek perdöntő sullyal cáfolták meg az előző szakértői véleményeket. A feltett kérdésekre válaszul Kernbach dr. rámutatott arra, hogy dr. Hossu szakértői vallomásában tévedés lehet, mert eszerint az áldozat halántékán levő nyílás 7 mm. átmérőjű.

Ez teljességgel lehetetlen, mert a golyó 8 mm.-es kaliberű és így a nyílásnak minimálisan nyolc milliméter átmérőjűnek kell lennie.

Ugyancsak Hossu dr. szakvéleménye szerint a golyó bemeneti és kimeneti nyílása egyaránt hét milliméter volt. Amennyiben ez az eset fennáll, úgy

teljesen kizárt, hogy a gyilkosság közvetlen közlőre történt volna,

mert a közvetlen közlőre lött golyó bemeneti nyílása tudományos megállapítások szerint kisebb, mint a kimeneti nyílás. Amennyiben a nyílások valóban egyenlőek, úgy a lövésnek feltétlenül minimálisan 50 centiméter távolságról kellett megtörténnie.

A védelem kérdéseire Rosca fegyverszakértő is precizirozza a nyílások szélességének kérdését. A lövés csak nyolc mm.

Femjén mentális, tehát az erőteljes, durva gesztusok hiányzanak az életéből. Idegkóros gyermek volt, később a mélyebb szembizárlásnak hiánya és sürűn megnyilatkozó hisztéria jelentkezett nála.

Mindazonáltal megállapítható, hogy a homoszekszuális és a hisztérius hajlam semmi körülmények között nem befolyásolhatta a vádolt felelősségérzetét és beszámíthatóságát.

A homoszekszuálisok még egy légynek megölésére sem képesek.

Vulpeanunál nem elferdülésen kívül egyetlen olyan jelenség sem észlelhető, mely beszámíthatóságát érinthetné.

Colfescu ügyész morális életére vonatkozólag intéz kérdéseket a tanuhoz. Minea prof. ismerteti a homoszekszuálisok idegrendszerét és kijelenti, hogy a normális szekszuális életet élő emberek olykor erőkeletlenebbek, mint a abnormálisak. Tagadhatatlan azonban az, hogy a homoszekszuálisok terjesztik a perverzítót és így válnak a társadalom számára veszedelmessé.

Arra vonatkozólag, hogy milyen körülmények között történhetett a gyilkosság, a szakértők elmondták, hogy Flaviu Greabu az autó balsarkában feküdt. A golyó előbb a koponyáján hatolt át, majd átütötte az autó karosszériáját.

Colfescu ügyész kéri, hogy ezt a vallomást részletesen vegyék jegyzőkönyvbe. Az elnök és az ügyész között éles vita támadt, melynek dr. Hossu azzal vet véget, hogy felfüggeszti a tárgyalást. A szünet után Scriban kapitány folytatja vallomását. Kijelenti, hogy nézete szerint Greabu aludt az autóban, amikor Vulpeanu lelötte.

Dr. Hossu orvosszakértő módosítja szakvéleményét

Az elnök kérdéseire dr. Hossu orvosszakértő módosítja írásbeli vallomását akként, hogy a lövés csakis negyven centiméternél nagyobb távolságról történhetett. A további kérdésekre úgy dr. Minea, mint dr. Kernbach orvos a Rosca fegyverszakértő egyöntetűen vallják azt, hogy

a gyilkosság nem történhetett az autóban, hanem csakis az autón kívül.

A védelem: Lehetséges az, hogy a vádolt az országuton dulakodás közben lötte le áldozatát és aztán visszahelyezte az autóba?

Dr. Kernbach: Lehetséges.

A védelem: Maradhattak ezután vérfoltok az autó párnáján?

Dr. Kernbach: Igen.

Végül dr. Kernbach a következőképpen precizirozza orvosi szakvéleményét:

Nem előre megfontolt szándék, de nem is véletlen

—Nem állja meg a helyét az, hogy Vulpeanu az autóban lötte le áldozatát, de teljesen valószínűtlen az a beállítas is, hogy a gyilkosság véletlen szerencsétlen ség következménye volna.

A rendkívül érdekes szakvélemény meg hallgatása után a törvényszék felfüggeszette a tárgyalást, melyet délután félőtkor folytattak.

Izgalmas összecsapások a délutáni tárgyaláson

A délutáni tárgyaláson elsőnek dr. Gurgiu János szólal fel, felmutatja az Ellenzék egyik számát, mely azzal vádolja a védelmet, hogy hamis tanúkkal operál a tárgyaláson. Ez már becsületbevitő ügy, amiért tiltakoznia kell és a lap vádait visszautasítja. A bulvard lapok napok óta a Vulpeanu-per szenzációból élnek és igazságtalan dolog egy beteg, szerencsétlen embert támadni, pusztán a szenzáció kedvéért.

Ezekben a cikkeken Colfescu ügyész kezét látja,

aki így akar hangulatot teremteni a vád érdekében.

Dr. Munteanu az újságírók kiutasítását kéri

Dr. Munteanu Ion védő kéri az elnököt, utasítsa ki a teremből azokat az újságírókat, akik a tényeknek nem megfelelő módon informálják a sajtót.

Dr. Hossu elnök kijelenti, hogy az újságírókat nem utasíthatja ki, mert a sajtónak mindig joga van véleményét nyilvánítani. Felkéri azonban az újságírókat, hogy kötelességüket lelkiismeretesen teljesítsék, ahogyan azt a sajtó magas hivatása reprezentánsaitól megkívánja.

Colfescu ügyész tiltakozik az ellen, mintha ő befolyásolta volna az újságírókat véleményeik megformálásán. Ha az egyes tanuvallomásokból a sajtó arra következtet, hogy a védelem hamis tanúkkal operál, ugyanazt csak saját kezdeményezésére és saját felelősségére tette.

Dr. Munda ügyvéd, a magánvád képviselője benyújtja ugyancsak az Ellenzéknek egyik számát, mely az egyik tanuvallomást hamarabb közölte, mint ahogyan elhangzott. Ebben a védelem munkáját látja.

Ezekre a szavakra páráz vita tör ki. Az

ügyvédek egyszerre vágják egymás szemébe érveiket és ellenérveiket. Az elnök hiába rázza a csengőt, a védelem hangosan tiltakozik a magánvád által hangoztatott vád ellen. Dr. Hossu erre bejelenti, hogy

amennyiben az ügyvédek nem csillapodnak le, úgy felfüggeszti a tárgyalást és péntekre elnapolja.

Erre a kedélyek megnyugszanak, de dr. Hossu elnök az ülést pár percre felfüggeszti.

A koronatanu mentőtanu

Rendkívül izgatott hangulatban folytatódik a tárgyalás. Monda Dumitru korona tanu, mint ismeretes, hamis tanúzással vádolta az ügyész. Munda tanukat hoz a tárgyalásra, akik igazolják, hogy Munda a végzetes éjszakán valóban láthatta Vulpeanut és Greabut veszekedni az országúton. A tanuk azonban csak nagyon homályos vallomásokot tesznek, mire

Colfescu kéri Munda Dumitru letartóztatását,

mert magánnyomozása során adatokat szerzett arról, hogy Munda nem tartózkodott a színhelyen.

A tanu vagy a védelem, vagy Vulpeanu családja megfizette. Biztos tudomása van róla, hogy Vulpeanu erre a célra 13.500 lejt akart áldozni.

Erre újra kitör a vihar. Az elnök felszólítja a tanu, vonja vissza vallomását, mert akkor még mentheti helyzetét. Izgalmas vita után az elnök úgy döntött, hogy Munda még újabb tanukat hozhat alibijének igazolására.

A törvényszék ezután a hallgatóság feszült érdeklődése közepette még néhány jelentéktelen tanu hallgatott ki. A tárgyalás féliz órákor ért véget.

A francia Lecoq szenzációs leleplezéseket tett a bíróság előtt az Agabekov-ügyről

Két napon keresztül tartott Lecoq kihallgatása

Bucuresti-Bukarest, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ilfovi törvényszék óriási érdeklődés közepette folytatja az Agabekov elleni merénylettel vádolt szovjetterroristák perének tárgyalását. Szerdán és csütörtökön August Lecoq, a per francia vádlottjának kihallgatására került a sor. Lecoq igyekezett minél szimpatikusabban feltüntetni szerepét, vallomásából azonban mégis kiderült, hogy a szovjet valóban utasítást adott néhány terroristának, hogy fogják el és vigyék orosz területre Agabekovot, a GPU egykori vezetőjét.

Lecoq érdekes vallomása

Agabekovot 1931. novemberében kitusították Bulgáriából. Lecoq vallomásában azt adta elő, hogy az ő romániai útjának nem volt más célja, mint megszerezni a bolgár követségnél a beutazási engedélyt Agabekov számára, aki a bulgáriai Várnára szeretett volna utazni. Elkísérte Agabekovot Konstanca-ra is, hogy ott segítségére legyen egy hajó kibérelésénél. Az elnök kérdéseire Lecoq bevallja, hogy Párizsban összeköttetésben állott a GPU-nak egy Panaioti nevű megbízottjával, aki elmondotta, hogy Moszkvában szeretnék, ha Agabekovot valahogyan sikerülne orosz vizekre csalni. Panaiotit halállal fenyegették meg Moszkvában, ha ennek az utasításnak a titkát bárki előtt is felfedné.

Elnök: Ha tudott az Agabekov elleni terrortól, miért vállalta mégis magára azt, hogy Várnára csalja őt?

„Nem elrablásról, rábeszélésről volt szó“

Lecoq: Ez a szó, hogy elrablás, tulajdonképpen az ügylet.

ságosan precíz és brutális. Nekem az volt az impresszióm, hogy meg akarják győzni Agabekovot a várnai utazás szükségességéről. Egyebekben pedig Agabekov is többször kijelentette nekem konstancai tartózkodása alatt, hogy szeretne visszatérni Oroszországba abban az esetben, ha Trotszkij ismét hatalomra kerülne.

Lecoq elpanaszolja vizsgálati fogsága szenvedéseit

Lecoq ezután elmondja, hogy mialatt együtt volt Agabekovval Konstanca-ban és a várnai utazásra készült, táviratot kapott, amely szerint az az orosz, aki Agabekovot Várnában várta, rövidesen Konstanca-ban érkezik. Azonnal közölte Agabekovval, hogy ő a maga részéről nem marad tovább és visszautazik Párizsba. El is utazott, Bukarestben kiszállt és elintézte, hogy a leveleket, amelyeket Agabekov postrestant Bukarestbe kapott, Konstanca-ba továbbítsák. Két óra mulva folytatta útját Párizs felé, ám a biharpüspöki határállomásnál letartóztatott azon a címen, hogy utlevéle nincs rendben. Visz szavítotték Bukarestbe és átadták a szigürancának, ahol kihallgatása során közölték vele, hogy bele van keverve Agabekov meggyilkolásába. Elpanaszolja, hogy 21 napig magánzárkában tartották. Sokat szenvedett, mert családja nyugtalankodott miatta. Ezenfelül pedig meg is betegedett, mert tíz napig nem kapott meleg ételt.

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

MRDETÉS AZ ÜZLET LEIK

2260 millió font jelentik: A vi... millió font ster... aranyból koc... éle 31 láb hosz... szlet kétharmad... k és Franciaor... gliában csak öt... zletnek.

amata egy szá... l jelentik: A... zálékra esett. A... tékü három hó... helyezett el az... hattétel mellett... Ilyen alacsony... Angliában 1898

k Bankja Lon... Londonból je... rtálják, hogy a... kja a Lausan... pontban az an... ni székhelyét.

HÉLET

maroshévízi... 8-án tartotta... a maroshévízi... és egyhangu... választotta meg... etője Guttman... uttmann Lipót... szavakban hí... -Barisszia tag-

churim közgyü... ta meg tízedik... szatmári Tife... Az egyesület új... képpen alakult... r, alelnök Ma... p Béla és Pur... chönberger Jó... lf és Goldstein... zenhattagu vá... zgyűlés a köz-

ég a napokban... sőt, amelynek... sztott. A hit... osch Jakabot... nant és főtít... választották

lás. A kolozs... 22-én, vasár... ndulást rendez... on hívja fel a... mét. A talál... lgyar Színház

meg az erdélyi... Az erdélyi... élénk emléke... svári és aradi... nye volt mind... ettek. Így ért... ódés, amely a... előzi meg. A... llandó perma... előkészületei... résztvesznek

Federáció ko... k kirándulása... kalmazotti Fe... jának turista... lást rendez a... nbaton este 10... thontól (Str... A turista-szak... adulással kezd... tisztviselőt és... vesen lát. Je... írodájában... 9 óráig. Fel-

könyv... könyv... gai

a rádiót. Mu... diótechnikába... lej. Balla Be... 5. és szerelme... tragédiája. 3... nglér: Gép és... g ndolatai 72... könyvosztályá... szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

szeg és portó... mellett (posta-

A tönkrejutott erdélyi falu és kisváros tükörképe

Reális eszközben már nem hisznek a vidéken és csak bizarr ötletek, lehetetlen tervek utján várják a megváltást

Beclean-Bethlen (Az Uj Kelet tud.) Ethen... Apró három-négyezer lakosu mezővároska a Nagy-Szamos balpartján. Kőmöntös hegyvidéki román és magyar, valamint szakállas zsidó parasztok, ma már elproletarizálódott sorban élő kispolgárok s teljese a tönk szélére került vegyesajku intellektuelek lakják. Régebben: még pár évvel ezelőtt centrális, ugy nevezett: jóhelyen eküdt ez a falu-városka, a Szamos völgye két fontos, északi részének: a besztercei szász- és a naszöldi román vidéknek tranzit forgalmát bonyolította le Erdély és az egész ország felé. Ma azonban: a politikai, a gazdasági válság s ennek nyomán fakadó elkévdetlene és valóságilag kipenderítette sarkából, földrajzi fekvéséből ezt a kis helyiséget s valahová a lunátikusok birodalmába lendítette.

Egy mezővároska virágzó kora

Tíz-tizenkét évvel ezelőtt érdekes s gazdasági szempontból egész Észak-erdélyre kihatással levő folyamat indult meg ebben a falu-városban. A konjunktúra évei gombamódra termelték ki magukból az élelmes vállalkozásokat s egyremásra alakultak családi részvénytársaságok, melyekből minden épkezlábu ember vette ki a részét s melyek márol-holnapra át változtatták ennek a szamosvölgyi városkának a képét. Közvetlen a háboru után beindított nagyvonalu építkezések az összes világpiacokon nagyszerű elhelyezési lehetőséget teremtettek az ilvai és óradnai épületeknak s deszkaanyagoknak. Az élelmes bethleniek hamar bekapcsolódtak ezekbe az adódó vállalkozásokba s mi hamar az idevaló kereskedők kezébe került az egész tranzitforgalom és közvetítés lebonyolítása. Ugyanebben az időben két élelmes kereskedő beindította az ecetgyártást s nemcsak egész Észak-erdélyt látták el a jómárkájú ecettel. Nagyszabásu gabona és lisztüzletek is számos zsidó és velük dolgozó munkás és termelő család egzisztenciáját biztosította fényesen. A huszas évek elején megindult vállalkozások koronája, természetesen a modern, többmillió lej alapítókével életre hívott s egészen tavalyelőttig, két-háromszáz munkással dolgozó Botgyár volt. Hatalmas tisztviselő és munkás apparátus vitte előre ezt az üzemet s egy évtizeden keresztül az egész országban a bethleni különböző fajtájú botok hirdették ennek a falu-városnak életrelvalóságát.

Egy álomnak maradt terv

Az itt fel nem sorolható vállalkozások hosszú sorából még egy félbemaradt valóban országgraszoló nagy tervről kell meg emlékezzünk. Ez az álomnak maradt: Bethlen-Füred, 1922-ben ugyanis egy élelmes nagyváradi zsidó fiatalember nősült be egy bethleni zsidó családba s ez grandiózus elgondolással akarta kiaknázni a környéken kibuggyanó különböző kén- és sósavas gyógyforrásokat. Annakidején számtalozó pénzkapacitásokkal tárgyalt ebben az ügyben s már majdnem dülőre került volna a dolog, ha az akkori liberális Bratianu-kormány akadályokat nem gördít a terv realizálása elé. Mondják: hogy az elgondolás elejtésének az volt az oka, hogy Bethlen és vidéke szöröstől-bőröstől nemzetiparasztpárti érzelmű volt s Bratianu Jonel csak politikai pálfordulás esete akarta a kormány támogatását a terv keresztülvitelére megadni. A grandiózus terv ugyan kutbaesett, de az elgondolásnak mégis csak hasznát veszik a betegséggel sújtott bethleniek. Nyári szezonban ugyanis, amikor a tehetős polgár a különböző előkelő bel és külföldi fürdőket látogatja végig, a jámbor bethleniek kimennek a gyógyforrásokhoz s itt az iszapban alkalimilag vájt vizsgödörökben mosák le testükbe bujt betegségeiket. Valóságos csodákat mesélnek a gyógyforrások hatásáról. De az is épületes látvány, amikor főleg öreg asszonyokból álló parasztszekeres karaván elindul a gyógyforrások felé s itt az iszapból kibujva ugy néznek ki, mint valóságos szenezáli népek.

A világpolitika beleszó a kisváros életébe

Két évvel ezelőtt aztán minden megváltozott ebben a szamosvölgyi városkában. A vállalkozások sorrendjében kezdődött a visszafejlődés, az ugynevezett: A-bau. A világpolitika a szó szoros értelmében beavatkozott márol-holnapra

a bethleniek üzleti kalkulációiba. Megismerkedtek egy új szóval: dumping. Először csak tréfáltak a dolgon, de később saját bőrükön érezték ennek a rettenetes szónak a hatását s mikor fel akarták venni a harcot — tehetetlen kétségbeeséssel szorult össze a markuk: az egész világgal találták magukat szemközt. A buza ára ugyanis zuhanni kezdett s ennek nyomában kénytelen-kelletlen felszámoltak a gabona- és lisztkereskedők. Aztán a messze földön híres ilvai épületefa is elvesztette külföldi piacait s ezzel egy csapásra megszűnt a szállítás s a bethleniek kezéből kihullott a közvetítő kereskedelem lehetősége. Egy szép napon megkondult a lélekharang az ecetgyár felett is. És mert sorsát senki sem kerülheti ki: a lesújtó végzet a Botgyárat is utolérte: fizetéseketlen lett, majd csödbeautott. Cifra nyomorúságként ma is örözik a bethleniek ennek a veszendőbe ment hatalmas vállalatnak díszes roncsait: mindenkinek a községben egy rakásra való sétatbot maradt szomorú emlékként.

Gazdasági baj: a kiadós leányvadás is...

Természetesen, míg Bethlen előkelő helyet foglalt el az ország gazdasági életében, mindenkinek: munkásnak, iparosnak, kereskedőknek, termelőnek és gvárosnak — hisz ez is volt! — jólétben volt része. A megváltozott szituációban azonban az életkörülmények is megváltoztak. A gazdasági bajokat leszámítva — ahogy mondani szokták — súlyos csapásként rajzolódt fel a láthatárra általánosságban a városkában kiadós leányvadás. Nem viccelünk, mert ebben a nyomott atmoszférában nem igen van helye ilyen tréfálkozásoknak. A helyzet ugyanis világosan mutatja, hogy míg a bethleniek jómódban éltek, ilyen problémák nem voltak s messzi vidéken az ugynevezett

jópartikról voltak híresek a bethleni leányok. Amde az idő változásával a leányvadás csöstül zudította a leányt ezen a vidéken az apákra és anyósjelölt mamákra. A fiatalemberek elszéledtek erről a tájról és udvarlás ide, udvarlás oda, a gazdasági bajok torkukba szorította szerelmüket s bizony pártájukban hagyták ezeket az igazán szép leányokat. Ennek lesújtó hatása, sajnos, ma már nagyon nyilvánvaló — a huszéves leány, aki már nem nagyon bírja a kilátástalan ságot, a férjes asszony nyugalmának megzavarásától sem riadt vissza.

Bizarr ötletek, lehetetlen ideák

A súlyos gazdasági helyzet megoldására mindenki itt a községben furcsábbnál-furcsább tervet hord tarsolyában. Bizarr ötletek, lehetetlen ideák ütök fel a fejet, amelyeknek megvalósulása reményében még él valahogy lunátikus állapotban ez a község és sok más hasonló falu és város a Szamosvölgyében. A sok fantasztikus tervből kuriozitásból kettőt ragadunk ki. Az egyik: A Jorga-kormány rövidesen lemond, de helyébe semilyen párt, vagy nemzeti koloritánu alakulat sem kerül az uralomra. Hanem: három évi szerződésileg lekötött időre egy háromtagu: románból, zsidóból és magyarból álló konzorcium kerül az ország élére, akik a Nemzeti Banknál megfelelő mennyiségű pénzbeli garancijt deponálnak, hogy az országot ezalatt az idő alatt ki-vezetik mai kaotikus helyzetéből. A másik: Romániában a szeszgyártást Garoflid resztringálta s emiatt az államkincstár bevételei milliárdokkal csökkentek. Most aztán a szeszgyártás bizarr elgondolásban újból virágzashoz jutna. A terv nagyon egyszerű: Megalakul egy pénzkonzorcium a román szesznek a száraz Amerikába való titkos szállítására. A szeszterméket ugyanis Romániából Hamburgig vonaton szállítanák s innen az án a tenger által építendő nagy csőalaguton tovább szállítanák a szeszt a prohibíciós Amerikába...

Nevetni lehetne mindezen, ha afrikai félvademberek ötleteiről volna itt szó. De milyen szomorú, hogy mindez: a középeurópai kisváros zilált lelkiállapotát tükrözi vissza.

Fried Miksa

Székelykeresztesnél
Bázeváronnál
Gyomrádásnál
Gyomrádásnál

Magnesium-Perhydrol-t

KAPHATÓ IN MINDEN GYÓGYTÁRBAN.

- rája.
Berlin: 19.10: Szor. és tánczene.
Breslau, 21.25: Népszerű hangverseny.
Frankfurt: 22.45: Nyitányok és koloratur áriák.
Lipce, 19.50: Wagner zenekari-est.
Stuttgart, 21: Filharmonikusok hangversenye csellóval.
Varsó, 20.15: A filharmonikusok szimfónikus hangversenye.
Kattovitz, 20.15: Filharmonikus hangverseny.
Milánó, 20.21: Kamarazene.
Róma, 19.50: Gramofon.
Prága, 20.45: Rádiózenekar.
Pozsony, 18.20: Gramofon.
Brünn, 15.30: Cimbalom.
Toulouse: 20.30: Operaáriák. 22.45: Kávéházi zene. 23.30: Szimfónikus hangverseny.
Stockholm, 20: Rádiózenekar.
Párizs, 20: Hangverseny.
Belgrád, 21.20: Szakszofónhangverseny. 22.50: Cigányzene.

Szombat, május 21.

- Bukarest, 18.10: Zenekari hangverseny. 19.40: Gramofon. 20: Operett.
Budapest, 9.15: Gramofónhangverseny. 12.05: Hangverseny. 1: Pontos idő, időjárás. 2.45: Hírek. 4: „Rádióélet” gyermek játsszóórja. 4.45: Pontos idő, időjárás, hírek. 5: Irodalmi delután. 6: Katonazene. 7.30: Rádió amatőrpósta. 8.15: Cigányzene. 9.15: Pontos idő, időjárás, hírek. 9.30: Gitárest. 10.30: Cigányzene. 11.30: Jazz.
Bécs, 16.50: Zenekari hangverseny. 19.45: Zenekari hangverseny, jazz.
Berlin, 20: Hangverseny.
Breslau, 22.45: Tánczene.
Lipce, 19.30: Kézzongorás hangverseny.
Stuttgart, 20.15: Hangverseny.
Varsó, 22.10: Chopin műveiből.
Kattovitz, 20.15: Könnyű zene.
Milánó, 20.15: Szalonzene.
Róma, 20.45: Opera-est.
Prága, 20: Énekgyűlés.
Pozsony, 16: Gramofon.
Svájci Aleman Ado, 20: Dalok.

APRÓ HIRDETÉSEK

Vizsgázott fogtechnikus kerestetik jól bevezetett vidéki fogászati rendelő vezetése. Cim a kiadóban.

Két jólnevelt zsidó árvalány, kik varri és kézimunkálni is tudnak, gyermek mellé ajánlkoznak szerény fizetés, de jó bánásmód mellett. Vidékre is elmenének. Cim: Zsidó Árvagondozó Oradea, Str. Alexandrij 27.

Sapakhorgolást mindenféle formában, selyem és gypjuból olcsón vállalom. Calea Decebal 13. (volt Rudolf-ut) jobbra utolsó ajtó.

Eladó modern diógyökér ebédlőberendezés és gyökérberakásos teliháló comodal olcsón. Kleinberger asztalos Nagyszamos-ucca 10.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Pénteken este 9-kor: Mosoly országa. (Dr. Székelyhidj Ferencnek, a budapesti M. kir. Operaház örökös tagjának egyetlen esti vendégjátéka. Premierhelyárak, Bérletszűnet. Az Antónia előadásának jegyei ráfizetés nélkül érvényesek. Sorozatsz.: 222.)
Szombaton este 10-kor: Stramer zsidó operett-társulatának vendégjátéka. Ich Will a kind. (Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám: 222.)

Vasárnap este fél 7-kor: Mosoly országa. (Dr. Székelyhidj Ferencnek, a budapesti m. kir. Operaház örökös tagjának bucsufellépése. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 223.)
Vasárnap este egyenyed 10-kor: Stramer zsidó operett-társulatának vendégjátéka: Moische, wü kriechst du? (Mér sékelt helyárakkal. Sorozatszám: 224.)

Hétfőn este 9-kor: Stramer zsidó operett-társulatának bucsuvendégjátéka: Die Nachtkönigin. (Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám: 225.)

Kedden este 9-kor: Feketeszárú cseresznye (Nagyon olcsó matinéhelyárakkal. 5 személyes páholy 80 lej, valamennyi földsz. ülés 20 lej, valamennyi erkélyjegy 10 lej. Sorozatszám: 226.)

A clujl Román Opera műsora

Péntek, május hó 20: Carmen. (Szabó Zoltán fellépésével.)
Vasárnap, május hó 22: A cigánybáró.

Szinkór-Mozgó műsora

Csütörtökön és pénteken d. u. 3, 5 és 7 órákor: Postásfű és a huga, filmoperett 9 felvonásban, a főszerepekben: Anny Ondra, Vlaszta Burian,

Roda-Roda. Uj hangos hirodó. Helyárak 10, 20 és 30 lej.

Szombaton d. u. 3, 5, 7 és este 9 órákor premier: Jöjjön hozzám randevura, filmoperett 9 felvonásban, a főszerepekben: Lucy Englisch, Szőke Szakáll, Ralph Arthur Roberts, Fritz Schultz. Hangos hirodó. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Vasárnap d. u. csak két előadás 3 és 5 órákor: Jöjjön hozzám randevura, filmoperett 9 felvonásban, a főszerepekben: Lucy Englisch, Szőke Szakáll, Ralp Arthur Roberts, Fritz Schultz. Hangos hirodó. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Hétfőn és kedden d. u. 3, 5 és 7 órákor: Jöjjön hozzám randevura, filmoperett 9 felvonásban. Uj hangos hirodó. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

OROSZ-MOZGÓ MŰSORA

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor:
Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor:
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor:

Rendkívül nagy szenzációs premier. Ez év legszenzációsabb filmje, a Tisztü becsület. Tragikomédia, melyben egy karnevál szerelmi végzete tör ketté egy katonai karriert. Ezen film külföldön a legnagyobb sikert ért az eddigi filmek között. Főszerepekben: Evelyn Holt, Hans Unkermann s Claire Rommer. Műsor előtt a legújabb Miky Mausz.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, május 20.
Bukarest, 19.40: Gramofon. 20.45: Tánczene.
Budapest, 9.15: Hangverseny. 12.05: Házikvartett. 1: Pontos idő, időjárás. 2.45: Hírek. 4.10: „Napi jeremiádák”. 4.45: Pontos idő, időjárás, hírek. 5: Gramofónhangverseny. 6: Gyorsirási tanfolyam. 6.30: Cigányzene. 7.30: „A tanár és a szülők együttes nevelőmunkája.” 8: A rádió külügyi negyedórja. 8.15: A fuvoshangszerek ismertetése.
Bécs, 20: Wagner: Rienzi című ope-

PÉNTEK, 1932. MÁJUS HÓ 20.

Rom

3 nap van amely Bu lesz meg

Keresked

Cluj-Kolozsvár,

Főelá

HIR

A milliomos

Charlie Chaplin

mint az árnyék követ

nyikja egy hallgatag,

mas termetű japán,

szelid tekintetű szemé

nyes, sárgra arca van,

stínik Chaplin mögött

retí gazdáját, soha eg

álk meg töle. Örköd

és ha szükség van ro

tolakodókat. Kono

pusa: becsületes és

örök már többször m

sárgabőrűt, aki a na

minden titkát ism

Chaplin titkára. Ez te

Kono állandóan ott vo

len közelében. Ó puo

ruhát, előkészíti a

Chaplin nyakkendőjét

ságban mindig mellet

mézi a leveleket és ez

veri vissza a fiatal k

romát, amelyek Cha

mindenkor ki van tén

filmfelvétel folyik, K

zében van és a vaki

fényében valamelyik

pulva ott áll a sárga

szemeit egy pillan

Chaplinról. Hollywood

ga árnyékának hívja

A sárgra komornyit

vagyott örökölt e

jobbólre szenderült

ség, amely váratlan

zeibe, közel kétmillió

mészatesnek látszott

hosszu szolgálat ala

nos vagyont tett fél

csuzik Charlietől e

nyugalomba vonulva

kamatokat. Mert a t

költeni. A komornyit

Amerikában is jelen

matnyitlag az a hely

továbbra is meg ma

in szolgálatában, m

Hollywoodban, min

akár pedig jó nehát

A komornyik am

lahamából az értes

azonnal odautazott.

után táviratot adott

bözölve vele, hogy

te, hogy húséges k

töle bucsuzni. Cha

l a figyelmessé

egész sereg újságir

komornyikot és am

gett a kérdések eg

ták rá:

— Mit fog most

Román Állami Osztályosorsjáték

3 nap van még a második osztálynak a kuzásáig, amely Bukarestben a Fundația Universitară Carol I. május 24. és 25-én lesz megtartva. Ujtsa meg rögtön sorsjegyét a gyűjtőjénél, hogy a második osztálynak nyereségein, mely 9,685.000 leiből áll, résztvehessen

FŐELÁRUSÍTÓ:

Kereskedelmi Hitelintézet R. T.

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii (volt Mátyás király-tér) No. 20.

FŐELÁRUSÍTÓ:

„Takarékosság” R. T.

Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand (v. Wesselényi Miklós-utca) No. 7.

Főelárusító: Banca Ilescu S. A. & Co., Dr. N. Ligethy Cluj, Strada Regina Maria No. 42.

A nyert összegekért nem kell Bukarestbe mennie, tekintet nélkül az összeg nagyságára a nyereményeket a Banca Ilescu S. A. pénzügyintézet Clujon fizeti

HIREK

A milliomos komornyik

Charlie Chaplin bárhova utazik, mint az árnyék követi őt régi komornyikja egy hallgatag, sárgabőrű, hatalmas termetű japán. Kononak hívják, szelíd tekintetű szeme van, csontos, fényes, sárga arca van, amely mindig felülkötött a komornyik mögött. Hűségesen szereti gazdáját, soha egy pillanatra sem állik meg tőle. Örökösökkel felelt a háza szükség van rá, távollattarta tőle a lakodókat. Kono a hűséges szolgálója: becsületes és hallgatag. Ujságírók már többször megkérdezték a sárgabőrűt, aki a nagy moziszínészek minden titkát ismeri, jobban, mint Chaplin titkára. Ez természetesen, hiszen Kono állandóan ott van Chaplin közvetlen közelében. Ő pucolja cipőit, ő keféli ruháit, előkészíti a fürdőt, kikészíti Chaplin nyakkendőjét és diszkrét távol állgában mindig mellette van. Reggel átviszi a leveleket és ez a sárgabőrű óriási férfi vissza a fiatal lányok gyakori ösztönzését, amelyek Chaplin mindenütt és mindenkor ki van téve. Ha a stúdióban filmfelvétel folyik, Kono akkor is a közelében van és a vakító Jupiter-lámpák fényében valamelyik kulissza mögé lapulva ott áll a sárga árnyék. Hűséges szemét egy pillanatra sem veszi le Chaplinről. Hollywoodban Chaplin sárgabőrű komornyikának hívják Konot.

A sárga komornyik nem régen óriási vagyon örökölt egy Yokahamában élő földbirtokos szenderült rokonától. Az örökség, amely váratlanul jutott Kono kezébe, közel kétfélmillió dollárra rug. Természetesen látszott, hogy Kono, aki a házasságát alatt különben is csinos vagyonos volt, ezek után elbuzoghatott. Charlie-tól és a cipőkeféjétől és a nyugalomban vonulva csendesen élvezte a jómódot. Mert a tökélet nem lenne elkövetni. A komornyik vagyona még Amerikában is jelentős összeg és pillanatnyilag az a helyzet, hogy Kono, aki továbbra is meg marad Charlie Chaplin szolgálatában, nagyobb adót fizet Hollywoodban, mint akár a gazdája, aki pedig jó néhány mozihíresség.

A komornyik amikor megkapta Yokahamából az értesítést, hogy örökölt, azonnal odautazott. Az úgy elintézésére táviratot adott fel Chaplin címére szólva vele, hogy jön. Chaplin az hírt hallva, hogy hűséges komornyikja el akar távozni, Charlie meghatózott ettől a figyelmességtől. A kikötőben egész sereg újságíró várta a milliomos komornyikot és amikor szárazföldre lépett a kérdések egész özönét zúdították rá:

— Mit fog most kezdeni?

— Semmi sem változik — felelte Kono szokott szűkszavúságával.

És valóban reggel már rendesen suvickolta Chaplin cipőit, bevite gazdájához a reggelit és intézte a személyi ügyeket épen úgy, mint amikor még csak komornyik volt és nem milliomos.

A milliomos komornyik azóta is a Chaplin-ház régi rendjének megfelelően végzi munkáját. Inas. A régi és az új komornyik között mindössze az a különbség, hogy Kono óriási vagyonadót fizet. Amikor megkérdezték tőle, hogy miért nem hagy fel alárendelt foglalkozásával, azt felelte, hogy nem tudja Chaplint elhagyni. Mellette akar maradni és tovább akarja végezni azt a munkát, amely nélkül nem tud élni.

Pedig a komornyik is tarthatna komornyikot a saját szolgálatára. Kono azonban nem teszi ezt, szerény, udvarias és hallgatag. Legutóbb Chaplinnel együtt St. Moritzben járt. A nagy moziszínész itt töltötte a telet és természetesen magával vitte a komornyikját is. Kono, ha valahol megjelennek, módfelett elegáns, rendszerint sötétkék zakót visel és elegáns eszernyőkendőt. Senki sem sejtene, hogy az elegáns sárgabőrű férfi egyszerű komornyik.

— Meleg idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás-prognózisa szerint továbbra is meleg, száraz időjárás várható, legfeljebb lényegtelen fűtő záporokkal. A hőmérséklet Budapesten ma délben 27 fok Celsius.

— Megszavazták Amerikában az emberrel halálbüntetéssel sújtó törvényt. Londonból jelentik: A washingtoni szenátus igazságügyi bizottsága elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely főbenjáró bűnnek minősíti elrabolt egynégy amerikai államból a másikba történő átszállítását.

— Orvosi hír. Dr. Farkas Tibor sebész-nőgyógyász és Dr. Farkas László szemész rendelőjüket a Cal. Reg. Ferdinand 30. I. em. alá (volt Széki palota) helyezték át. Rend. 2—5-ig.

— Csodával határos módon menekült meg egy aradi uriaszony a Marosból. Aradról jelentik: Szerdán reggel megrondító tragédia színhelye volt az aradi Marospart. A tragédia szereplője: özv. Léva Adolfné 68 éves, általánosan ismert és közbecsülésben álló uriaszony, aki ma hajnalban eltávozott lakásából és a Maros felé vette útját. Egy ideig közvetlenül a víz mellett sétált, amikor hirtelen — nem tudni hogyan — a vízbe zuhant. A megáradt folyó magával vitte az eszméletlen asszonyt, — akit csak a cukorgyár közelében sikerült a vízből kimenteni. Özv. Lévainé először a közórázba viték, ahonnan, minthogy állapota nem adott aggodalomra okot, rövidesen hazaszállították. Özv. Lévainé, — akit egy rendőrkormányzó kihallgatott, — azt mondta, hogy reggel fájt a feje és emiatt kiment a Marospartra, véletlenül megcsúszott és belezuhant a vízbe. Miután özv. Lévainé már egy izben öngyilkosságot kísérelt meg, így nem lehetetlen, hogy a mostani esetben is öngyilkosság kísérlete forog fenn.

— Hetvenre csökkent a „Georges Philippard” gőzös katasztrófájánál eltűnt száma. Párizsból jelentik: Ugy hírlik, hogy a Georges Philippard gőzös katasztrófájánál eltűntek száma hetvenre csökkent. A két napon át hiányzott utasok és legénység egyrésze kikötőbe érkeztek.

— Sztrájkba léptek a spanyol taxitárolók. Madridból jelentik: A szállítási vállalkozás és a taxitárolók a benzinárak nagyarányu emelése miatt ország szerte sztrájkba léptek.

— Száznegyedik születésnapját ünnepli egy híres angol zsolé. Londonból jelentik: John Faulkner, a világ legöregebb zsoléja épségben és egészségben érte meg 104. születésnapját. Az agastyán több mint félszázados versenyzői múltja alatt csaknem minden csontját eltörte, de azért még ma is lelkesen látogatja a löversenypályákat. Faulknernek 37 élő gyermeke és unokája van.

— Ha valakinek rossz a gyomra, savanyu felbőgésben vagy túlságosan bántó bélelredésben szenved, úgy az tökéletesen egészséges lesz, ha előírás szerint használja a 25 év óta orvosilag rendelt Merck-Magnesium Perhydroltablettákat.

— Svédország továbbra is kitart az aranystandardról való letérés mellett. Stockholmból jelentik: A svéd törvényhozás meghosszabbítja az aranystandardról történt letérés érvényességét.

— Orvosi hír. Med. univ. W. Dr. Rapaport Hella fogorvos külföldi tanulmányutjáról visszaérkezett és rendeléseit tovább folytatja. Uránia palota, II-ik emelet.

— A szíve alatt hordozott új életért elhalasztották az ítélet végrehajtását egy gyilkos asszonyon. Lembergből jelentik: Az itteni esküdtbírósa előtt hetek óta folyik Gorgon Margaréta nevű jugoszláviai nő ügyében a tárgyalás. A vádirat szerint Gorgon Margaréta meggyilkolta Zarenba lembergi építész 17 éves leányát. A gyilkos nő áldozatának apjával szembeni viszonyt folytatott és a leányt szerelmi utjából akarta eltávolítani. Az esküdték tegnap este 11 órakor hozták meg az ügyben verdiktjüket, amelynek alapján a bíróság Gorgon Margarétát köztalálattal halálbüntetésre ítélte. A halálos ítélet végrehajtását, tekintettel az asszony előrehaladott terhességére, el fogják halasztani.

— Súlyos szerencsétlenség történt a kassai löversenyen. Kassáról jelentik: Pünkösdi vasárnapján tartotta meg a Kelet szlovenszko Lovaregylet szokásos versenyt, melynek keretében a nemrég oly tragikusán elhunyt Bárkány Miklós emlékére „Bárkány emléki” rendeztek. A verseny megkezdése előtt a lovakat kivették a mezőnyre. Eközben az egyik ló kiszabadította magát a kantárból és eszeveszett rohanással a megrémült közönség zsufolt sorai közé rontott. A pánikszerűen menekülő tömegből három embert legázolt, Leiner Miklós kereskedő két éves fiát feldöntötte és maga alá temette a megvadult ló. A sebesülteket mentőautóval azonnal kórházba szállították, ahol valamennyien eszméletlenül állapottban fekszenek s csak a röntgenvizsgálat fogja megállapítani, milyen súlyosak a sérülések. A löverseny ezután a legnagyobb nyugalomban lezajlott, mint-ha mi sem történt volna.

RAPRÓL NAPRA

A poroszországi állami hangversenymuzeum mintájára május végén Berlinben „hangmuzeumot” létesítenek azzal a különbséggel, hogy itt minden látogató meg is hallhatja a kívánt világhíresség hangját. A muzeumban természetesen mindenekelőtt német történelmi személyiségek hangját helyezik el. Így hallani lehet majd az első német köztársasági elnöknek, Fritz Ebertnek a hangját, amint 1919-ben letette az esküt az alkotmányra, de hallani lehet Bülow kancellár 1907. évi beszédét, Ferenc József osztrák császár egy manifesztumát és Vilmos ex-császár egy „sajáthangú” kiáltványát is a német néphez.

Az egész Szovjetunió területén nagy ünnepeket tartottak Darwin halálának ötvenedik évfordulója alkalmával. A szovjet a nagy tudóst mint a materializmus megteremtőjét méltatta. Az akadémiai állami nagy ünnepegen Bucharin tartott beszédet Darwinról és a marxizmusról.

A szovjet kötelezővé fogja tenni a latin betűk használatát s nemcsak oroszoknak rendeli el a latin betűs írást és nyomtatást, hanem a Szovjetunió területén lakó kínaiaknak, koreaiaknak, perzsáknak, zsidóknak, tsb.

Newyorki jelentés szerint a Do. X. reggel 4 óra 5 perckor elindult a curtissfieldi repülőtérről Harbour-Graceba, ahonnan óceánrepülésre startol, hogy visszatérjen Európába.

A Kairótól Szuezig tervbe vett betonút építési munkálatait beindították. A műuton kizárólag gépi járművek fognak közlekedni.

Európa legnagyobb mozijának építkezései serényen folynak Londonban. Nézőterét 3500 személyre tervezik. Lesz az épületben külön boxaréna, táncterem és fedett garázs 400 gépkocsi számára.

A világon 64 ezer mozgóképszínház működik. Számuk egy év alatt kétezerrel növekedett.

Kreuger életéről az elkészített első hangosfilmet most nyomon követi a francia filmdráma René Leclere tollából „Az arany elkarhozottjai” címmel.

Chaplin több hetet fog Japánban tölteni. Nem hiszik, hogy ebben az évben új filmet készítené.

Pert indítanak Kreuger fivére ellen is. Londonból jelentik: A stockholmi Dagens Nyheter szerint pert készülnek folytatni ba tenni Thorsten Kreuger, az öngyilkos lett gyufakirály fivére ellen, aki az utóbbi fél éven belül 10 és 15 millió svéd koronát nyert igen gyanús üzletekben s többek között a görög kincstári kötvények fel is folytatott spekulációkat.

